ԿՈՎԿԱՍ

ԼՐԱԳԻՐ

ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ ԵՒ ԲԱՆԱՍԻՐԱԿԱՆ.

Լրագիրս ելանէ իւրաքանչիւր
շաբաթ 'ի շաբաթ աւուր.

Տարեկան գին
Ի Տփխիս 7 մանէթ արծաթ
իսկ առաքմամբ 'ի գաւառս և հեռաւո-
րաց 'ի տեղիս 7 մանէթ և կէս.

Շաբաթ օրն. 30 Նոյեմբերի. **1847** Համար **48**

ՈՒՐԶՐԴՈՒԹԻՒՆ ՀՐԱՄԱՆԱՑ.

Բարձրագոյն հրամանաւ ՆՈՐԻՆ ԿԱՅՍԵՐԱԿԱՆ ՄԵԾՈՒԹԵԱՆ, 18 նոյեմբերի 1847 ամի, Հրամանատարն զօրաց 'ի Կովկասեան և 'ի Լեռնային Դաղստան և 'ի մէջ Բռնակին եղեալ Գեներալ Լէյտենանտ, Հայկազն իշխան Մովսէս Բեհբութեան Արղութեան-Երկայնաբազուկ, որոց յայսմհետէ Կովկասեան աշխարհի, և Նախագահ Գլխաւոր Կառավարութեան այսորիկ կողմանց, (Начальникъ Гражданскаго Управленія Закавказскаго Края, и Предсѣдатель Совѣта Главнаго Управленія симъ краемъ), առաջին պաշտօնեալ 'ի համար բանակին.

Գեներալ զինուորական Կառավարութեան և Հրամանատարն Զօրաց 'ի Հարաւային Դաղստանի, եղեալն 'ի համար բանակին. Հայկազն իշխան Գեներալ Լէյտենանտ Մովսէս Արղութեան Երկայնաբազուկ կարգի Հրամանատար զօրաց, որք գտանին 'ի բոլոր Կասպից աշխարհին, և Կառավարիչ քաղաքական գործոց այնր աշխարհի, մնալով պաշտօնեալ և 'ի համար Բանակին. 'Ի Հեծելազօրուն 'ի մէջ Կովկասեան առանձին զինեալ Գեներալ Մեծազօրեան Գրիգորին կարգի Զինուորական Կառավարութեան Գեներալ քաղաքի և Կառավարիչ գաւառին Դերբենդայ, կոչեալ ընդ իշխանութեամբ Գեներալ Լէյտենանտ Երկայնաբազուկ Արղութեանցի, և մնալ 'ի համար Հեծելազօրուն.

ԿԱՅՍԵՐԱԿԱՆ բառ միջնորդութեան Գլխաւոր Հրամանատարի Կովկասեան առանձին զօրքի. Բարձրագոյն հրամայել բարեհաճեցաւ, Հայազգի Բարսեղեան Միքայելեանցի՝ ընծայել յաւելում կոչումն պետոց (պատուոյ չինովնիկաց) վասն իւր իւր օրինադրութեանց նորա և վասն հաւատարմութեան նորա Աստուծոյ տէրութեանս, պարգևել զառաջինն զորակեսութեան.

— Ընծայել 'ի պաշտօնէ իւրմէ զԳլխաւոր Կառավարիչն քաղաքական գործոց յայսկոյս Կովկասեան աշխարհի և Նախագահ Խորհրդարանի Գլխաւոր Կառավարութեան այսորիկ կողմանց, եղեալն 'ի համար Բանակին Գեներալ Լէյտենանտ Լազարեանն, համաձայն խնդրոյ նորա 'ի պատճառս տկարութեան իւրոյ, համարեալ մնալով և Թոշակաւ.

ՆԵՐՔԻՆ ԼՈՒՐՔ.

ՏՓԽԻՍ. Հայրենի ժառանգութիւն Տփխիսեցի Հայոցն ժողովրդեան է հիւրասիրութիւնն և եղբայրասիրութիւնն, որք յամենայն ժամու զուարթութիւն փութան միայն պատուականել զհիւրսն օտար և քաղաքի իւրեանց, և առա-

տաձեռն և միաբան ժամանակութիւն նոցա յայ-
նոչ յայտնապատ ձեռնարկութեանց Հրամանա-
տարի. եթէ միանգամ զեղ ըմպէ այսպիսի երախ-
տաւորութիւն.

Ընծայելի պատուոյ ընծայեցելոյն, որոց մեծ գումար, պատկեր աստուածաբան-ծաղկեցն, զոր միշտ է կենդանի բերանոյ Նախկին Զօրավարն Կորպուսի զհանգոյն կոչեն Սիլենդի Կորպուսայինն դնելն, զորս պարգևելով ատամբք 'ի նորա նուաճեալ Մակեդոնիայի անօրինէն. Ընդ ոչ նշանէ մեծ և համբաւ Հիւ-թաւորութեան ինչուանց բազմաց այսր, զի եղև ելք 'ի նոցանց զ, Հայազգաբանական Հաղորդութիւն Շաւկինեանց, խորհրդական վաճառա-կանութեան Ղահարեանց, և յարգոյ իշխանին Մեծ Մանուչարեանց, Խոսրովեանց, Տէր Գէորգեանց և Բեհբութեանց, ընդ մէջ անցեալ պարտ հարկանելն երկրաւոր պատիւ քաղ բաղմա-կանացն.

'Ի 13 նոյեմբերի պատրաստեցան 'ի սեղանս համագումար վասն 700 անձանց, և քաղաքացին զօրքն որք անմիջապէս կատարեցին զգործ թշնամեաց յաղթելոյն 'ի ստորոտս Լեռանց, 'ի նուաճել անդ զՍալթի, բազմեցան առանձին-առանձին կարգաւ, զորս յարգարեալ էին եղբայրապէս բարեկամք սոցա, և ատամբ պէսպէս էին քաղցրութեամբ. առավել ոչ գիտէին ինչ եւ հրաւէր (շամպայն) 'ի անուն զԿովկասեցին (զբինին Կովկասու). Զօրավարք և զօրականք և երևելիք երեկեալ քաղաքացիք շուրջ պատեալ էին զսեղա-նովն զինուորացն և ամենայն ժողովրդեան խմբեալ էր առ դրանն առ 'ի զուարճանալ ընդ տեսիլ բազմականացն. Յառաջին ժամու յետ կէս ա-ւուր ձայնք ընծայիցն և ողջոյնք ամբոխին առաջ-ատեսցին զգալուստ Գլխաւոր Հրամանատարին. Նորին Պայծառափայլութիւն Իշխան Միխայել Սեմեոնովիչն հանդէպ շրջեալ ընդ ամենայն բազ-մութիւն հրաւիրականացն, և յայտնեաց զիւր զոհունակութիւն ընդ սրտի քաջութեան նոցա, զոր ցուցին 'ի նուաճել զամրոցն Սալթի, և զչափական որ 'ի ձեռքն ունէր, էառ վասն կե-նաց ԿԱՅՍԵՐԱԿԱՆ. Զնորակալեան զօրա-գլուխքն, և 'ի պատիւ Կովկասեան զօրքին և կոչնականացն. Ողջոյնք ուրախութեան հնչե-ցին յամենայն բերանոյ. Համագամ կերակուրքն առատութեամբ բաշխեալ էին 'ի վերայ սեղանոյն և գինին գետակն հեղեալ 'ի սեղան.

Յետ Ճաշուն եղեն զինուորք 'ի զուռն և խաղս, ընդ ժողովրդեան, բարեկամաբար կարաւէին ըստ սովորոյ Լեզկեաց.

ԱՐՏԱՔԻՆ ԼՈՒՐՔ.

ԱՆԳԼԻԱ.

ԼՈՆԴՈՆ. 2 Նոյեմբերի. Մեծ 'ի գլխաւոր խորհրդոց կառավարութեանն, զոր անդ առաջարկել նո-րոյ Սպասիրն Պալմերսթոն. համարի լինել կար-գաւորութիւնն պարտեալ առ 'ի լաւ ևս 'ի վերայ ամաց հիման հաստատել զկարգս կառավարութեանց Անգղիոյ.

— Յեղանակաւ յաւուր բազմաման հա-կառակութիւնք վասն հաստատելոյ. զառ իւ անգղիացւոց, զոր բառ սրբանի այլոց հարկաց պա-հանջէին. նա և ոչ ասկաւ 'ի չինական ընդ-դիմանան կայսերականութիւն 'ի հաստատել զդրամ տուրեւանց նոցա.

— 'Ի Տիւան կոչեցեալ լրագրին խօսին զձևոյ ժամանակն, զոր պատուոյ Լոնդոնի մայրաքաղաքն Անգղիոյ մաքսատան խոչընդոյ առ զրուցն կալով. և որպէս բանիւն զանհաւատութենէ քաղաքին, որ ոչ փոխէ ամբոխ ընդհարանել զառաջ կեանս քաղաքացեաց. Գրեն, թէ 'ի Լոնդոն այժմ գտանին բնակիչք իբր երկու միլիոն, որոց որպէս խոյարանչիւրոցն միջնակ ոչ նման իրերաց, նոյն-պէս և բնակարանաց և տանց նոցա. զի ոմանք 'ի լոյս և 'ի մեծագործ ապարանս բնակեն, ոմանք 'ի նեղ և յաղքատին խրճիթս. 'Ի միջակայս քաղաքին չէն 'ի գործ եղեալ հնարք առ 'ի պահ-պանելոյ զառողջութիւնն և զեղջութիւնն ա-տորն զամենայն փափկանքն. Ըստ չափա-ժամի այսմ մեռանին 'ի նորա քաղաքի, և մահուան գործէ. Բայց 'ի ամենայն պատ-ճառաց առաւել ժամանակս ապաճեղոյ ամե-րիկ 'ի մեծամեծ քաղաքս հաւաք առ հուր կե-նդանութիւն բնակչաց, նա ապաժողովրդեան, ան-մաքրութիւն փողոցաց և գետոց, գոլորշեալ յաղբեց նեխեալ բաւեղինաց և 'ի դէպս անկեալ անասնոց, և անհնարին հոտոյն ջրանցաց. Նոյն միանգամ կանգնեցեր 'ի վերայ բարձրաւանդակի Գամպստեդ Սէկի, կամ Կլէնդէ, և անտի տեսանէք, թէ զինչ պատեալ են զքաղաքն ամպք զառամքանաց և մահաբեր գոլորշեաց.

30 Հոկտեմբերի. 'Ի սեպհական աւուր տօնելոյ ազգային Հոգևորաւ, որոյ քարոզն 'ի լուր ամենեցուն, թէ փառաւորեն ուխտ զամարել 'ի 18 նոյեմբերի. 'Ի յայտարար թուղթն յայտնապէս ոչ խօսին զպատճառաց. որք ասեն եսաւ այսպէս վաղթամ և յատուկ բան զամբողջական ժամանակն զամբարելոյ փառաւորեալն, միայն հաստատելով եղանակաւ բանից ծանուցանեն. Թէ փառաւորել զամբարելոյ վասն անհրաժեշտ և պիտանի գործոց. Մանկոյն ամենայն որ 'ի կարծիս է թէ նորաւոր զամբարումն չէ առաջեալ, այլ նա մտադիր է նոր բան զամենայն հաստատել զդրանդամն որինաց զանձարանի և պատմել այն ամենայն գործոյ, որք առ այս հային. Ոչ միայն հանգամանք գանձարանին մի զինչ զարթուցեալ են զմտա-զրութիւն ժողովրդեան, այլ և բազում մեծա-մեծ վիրաւոր վաճառք. 'Ի վաղուց հետէ բա-զումք զանգահ լինէին թէ յայժմ ձեռքն ընդ-

Վեր Իզմիրնէոյ վաճառականին ՚ի տեղւոյ, և այժմ որդւոյն բնա տարածելով հանդիսաւոր ՚ի Ըոլէ-լանդեայ ՚ի մեր երկրոյ է նաւարկութեան հայ-ատերոյն. Կարել ուղևորի եղեցին հետևաւոր սակայս այնու, զի ոչ գոն հնարք առ ՚ի գնելոյ ինչոց սատար անկալթեանց. Հաստատուցանել զա-ղ առ ուխտն և այն, զի ոչ միայն բազումք ՚ի գնացողաց Գաղդատուոց (խափելոց) զօրացի և ունայնանձան չէին, այլ և շատք ՚ի մշակաց երկրագործաց. Նաւահանգստաց առանց վաճառակաց ոսպաց Թարխանին, զի չինաւթիւնք Նաւահանգս-տաց կարճեալ են առ ժամս. Օգտակարն և տար-ածել բան զայն առավել ապաց նմանեալ Աստու-ածութեան և փառաւորեալ չէին այլ եւ յաջողել առ ՚ի գործ գնելոյ մարսն խորհր-դել զնմանա ազատութեան յաջողեց.

ԳԱՂԻԱ

ՓԱՐԻԶ 3 Նոյեմբերի. [illegible]

[illegible]

— Ի [illegible]

[illegible]

ԶՈՒԻՑԵՐԻԱ

Ի 30 Հոկտեմբերի ժողովս [illegible]

[illegible]

[illegible]

ՏԱՃԿԱՍՏԱՆ.

ԿՈՍՏԱՆԴՆՈՒՊՈԼԻՍ 26 Հոկտեմբերի. Տաճկաստանի և Յունաստանի մէջն [illegible]

[illegible]

ԱՒՍՏՐԻԱ ·

ՎԻԵՆՆԱ · 1 Նոյեմբերի · [illegible]

ՅՈՒՆԱՍՏԱՆ ·

ԱԹԷՆՔ · 17 Հոկտեմբերի · [illegible]

ՕՏԱՐԱԶԳԱՆ ԼՈՒՐՔ ·

ՎԵՆԵՏ · 5 Նոյեմբերի · [illegible]

ՏՈՒՐԻՆ · 2 Նոյեմբերի · [illegible]

[illegible]

— [illegible]

— [illegible]

— [illegible]

— [illegible] 24 [illegible]

— [illegible]

— [illegible]

— [illegible]

— [illegible]

—⊕⊕⊕—

[illegible]

[illegible]

[illegible] 1847 [illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]